

Aan alle gemeenteraden en algemene besturen van de gemeenten en waterschappen in Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2017

Geachte raadsleden, geachte bestuurders,

Op 27 maart 2018 stelden wij het [Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht 2017](#) vast. Hierin beschrijven we in welke mate we bij het interbestuurlijk toezicht de doelstellingen uit het [Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht 2017](#) hebben gehaald.

Interbestuurlijk toezicht

De provincie Noord-Brabant oefent op verschillende terreinen interbestuurlijk toezicht uit op gemeenten en waterschappen. Daarmee bevorderen wij dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun maatschappelijke taken correct uitvoeren. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen en raden is het uitgangspunt. Het is ons doel om het functioneren van lokale overheden te versterken, zodat burgers kunnen vertrouwen op de overheid.

Interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak. Toezicht is meer dan alleen handhaven en daarom passen we meerdere strategieën toe om naleving van wet- en regelgeving te bewerkstelligen. Dit betekent dat onze nalevingsstrategie een mix is van: preventie en voorlichting, systematisch toezicht, reality-checks en thema-onderzoeken. In de bijlage vindt u een brochure waarin we hier dieper op in gaan.

Resultaten in 2017

Een van de uitgangspunten van ons [Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016 - 2019](#) is dat we ieder jaar bij iedere organisatie voor alle toezichtgebieden zullen vaststellen of ze 'voldoen', 'gedeeltelijk voldoen' of 'niet voldoen'. Voor 2016 en 2017 zien de Brabantbrede resultaten voor alle organisaties en op alle gebieden er als volgt uit:

Datum

10 april 2018

Ons kenmerk

C2219687/4342709

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

I.J.H. (Ingmar) Koch

Telefoon

(073) 681 20 78

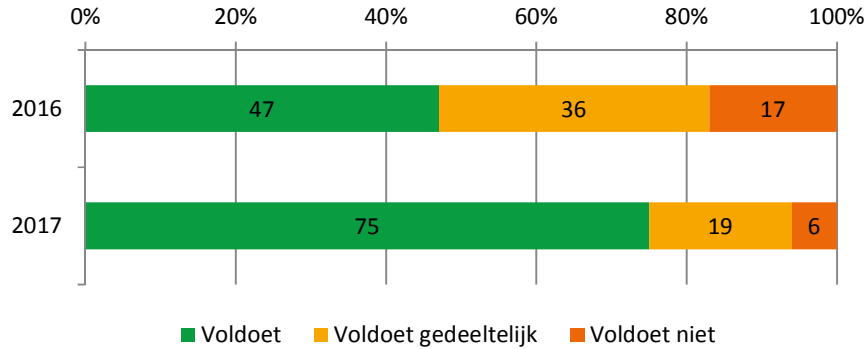
Email

ikoch@brabant.nl

Bijlage(n)

2

Resultaten IBT 2016 & 2017

Datum

10 april 2018

Ons kenmerk

C2219687/4342709

De resultaten van de lokale overheden zijn in 2017 aanzienlijk verbeterd ten opzichte van het voorgaande jaar. Steeds meer organisaties voldoen aan de wettelijke taken en zes gemeenten en drie waterschappen voldeden volledig op alle gebieden. Zo dragen we samen bij aan een sterk openbaar bestuur en een bestendig en veilig Brabant voor ons allemaal.

Deze resultaten betekenen ook dat we de doelstelling voor 2017 (maximaal 35% van de organisaties 'voldoet niet') ruim gehaald hebben. In de paragrafen 3.3 tot en met 3.8 ook de resultaten per toezichtgebied weergegeven en nader toegelicht.

In het jaarverslag beschrijven we alleen de Brabantbrede resultaten. We gaan niet in op de resultaten van individuele organisaties, deze hebben we eerder al gepubliceerd op onze [website](#).

Naast het jaarlijks terugkerende systematisch toezicht waar bovenstaande grafieken op gebaseerd zijn, hebben we aanvullend nog op vijf thema's activiteiten uitgevoerd:

Thema	Gebied	Strategie
Gemeentelijk toezicht op realisatie EV-maatregelen Brabantspoor	Omgevingsrecht	Reality checks
De Omgevingswet en IBT	IBT Algemeen	Doorontwikkeling eigen beleid
Verbeteren van de informatievoorziening Omgevingsrecht aan gemeenten en waterschappen	Omgevingsrecht	Preventie
Archivering bij ketensamenwerking	Archief toezicht	Themaonderzoek
Presenteren structureel saldo verbeteren	Financieel toezicht	Preventie

De resultaten daarvan worden in hoofdstuk 4 van het verslag beschreven.

Infographic

In de bijlage vindt u een infographic waarin de belangrijkste resultaten van het toezicht in 2017 zijn weergegeven. Het volledige jaarverslag kunt u vinden op www.brabant.nl/ibt. Daar vindt u ook het huidige *Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016 - 2019* en het *Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht 2017*.

Datum

10 april 2018

Ons kenmerk

C2219687/4342709

2018 en verder

Eerder dit jaar stuurden we u brief over het [Uitvoeringsprogramma interbestuurlijk 2018](#), waarin we beschreven welke activiteiten we dit jaar zullen uitvoeren. In de loop van dit jaar zullen we ook bekijken welke aanvullende activiteiten nodig zijn om de doelstellingen uit het *Beleidskader interbestuurlijk toezicht 2016 - 2019* te realiseren. We streven er naar om aan het eind van 2019 in het systematisch toezicht geen enkele organisatie als 'voldoet niet' te hoeven beoordelen en minstens de helft als 'voldoet'.

Daarnaast zullen we in het laatste kwartaal van dit jaar voorbereidingen treffen om de uitvoering van het beleidskader in 2019 te evalueren. Uiteraard zullen we de gemeenten en waterschappen ook bij deze evaluatie betrekken.

Mocht u nog vragen hebben over het jaarverslag of het interbestuurlijk toezicht in het algemeen, dan kunt u contact opnemen met de heer Koch. Zijn contactgegevens vindt u in de rechtermarge.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

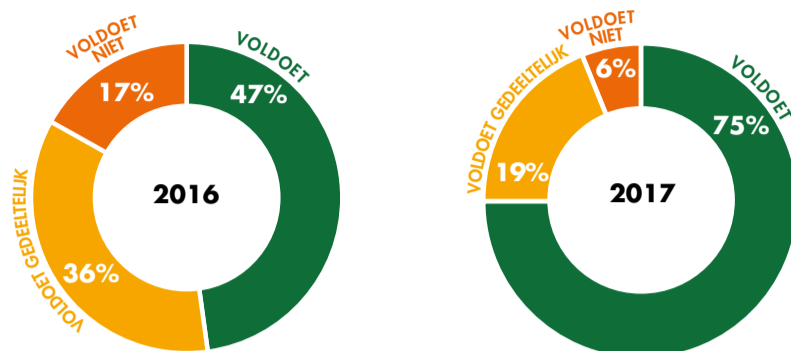

Mw. drs. E. Breebaart,
Programmamanager Interbestuurlijk Toezicht

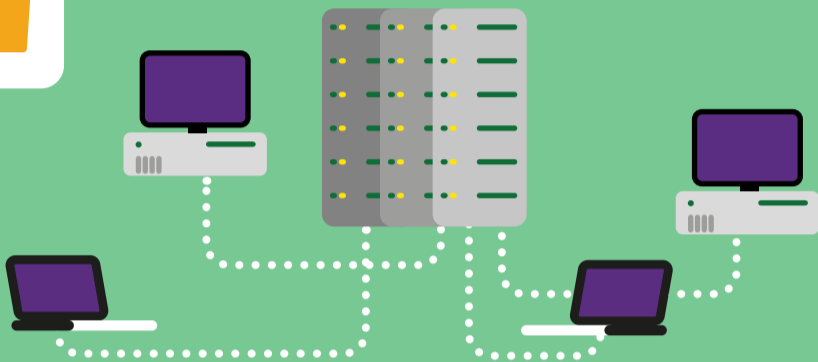
In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Door toezicht te houden op gemeenten en waterschappen draagt de provincie bij aan een sterk openbaar bestuur en een bestendig en veilig Brabant voor ons allemaal. Interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak. We versterken het functioneren van lokale overheden en controleren of zij hun taken uitvoeren volgens de wet. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen en raden is het uitgangspunt. De provincie Noord-Brabant oefende in 2017 op zes terreinen toezicht uit: archief- en informatiebeheer, financiën, huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening. Meer informatie vindt u op www.brabant.nl/ibt.

Totaalscores Interbestuurlijk toezicht 2016 & 2017

Archief- en informatiebeheer

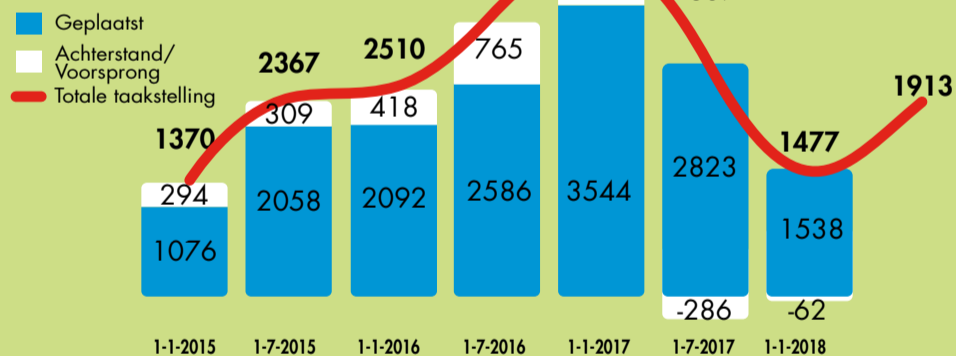
Samen met de Erfgoedinspectie en het stadsarchief Rotterdam onderzochten we de duurzame archivering binnen de informatieketen van de omgevingsvergunning. We constateerden dat de verschillende partijen in de keten betere afspraken moeten maken over het gezamenlijk archiefbeheer. Daarnaast blijkt dat de bewaartermijnen voor dossiers niet overal in de keten op elkaar zijn afgestemd. Het algemene beeld is dat de duurzame toegankelijkheid nog kan worden verbeterd.

Financieel toezicht

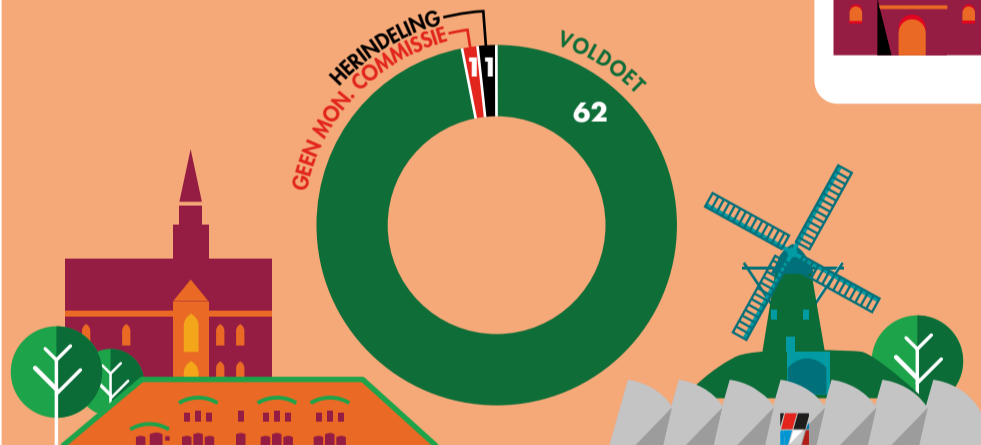
Op basis van de onderzoeken naar de gemeentebegrotingen staat in 2018 geen gemeente op financiële gronden onder preventief toezicht. In 2017 publiceerden we een handreiking voor gemeenten om de presentatie van het structureel saldo in de gemeentebegroting te optimaliseren. Uit een analyse van de begrotingen voor 2018 blijkt dat er een opvallende verbetering zit in de manier waarop de gemeenten hun begrotingssaldo presenteren. 44 gemeenten doen het helemaal goed en negen gemeenten doen het bijna goed. Elf gemeenten presenteren het begrotingssaldo nog niet helder genoeg. Vorig jaar waren dat er nog 26. Op basis van de onderzoeken naar de gemeentebegrotingen staat in 2018 geen gemeente op financiële gronden onder preventief toezicht.

Huisvesting vergunninghouders

In 2017 hebben alle Brabantse gemeenten in totaal meer vergunninghouders gehuisvest dan de taakstelling van ze eiste. Desondanks waren er op 1 januari 2018 toch nog 8 gemeenten die de taakstelling niet gehaald hebben.

Monumentenzorg

Slechts één Brabantse gemeente heeft geen monumentencommissie conform de wettelijke voorschriften ingericht. Een andere gemeente hebben we niet beoordeeld in verband met herindeling.

Omgevingsrecht

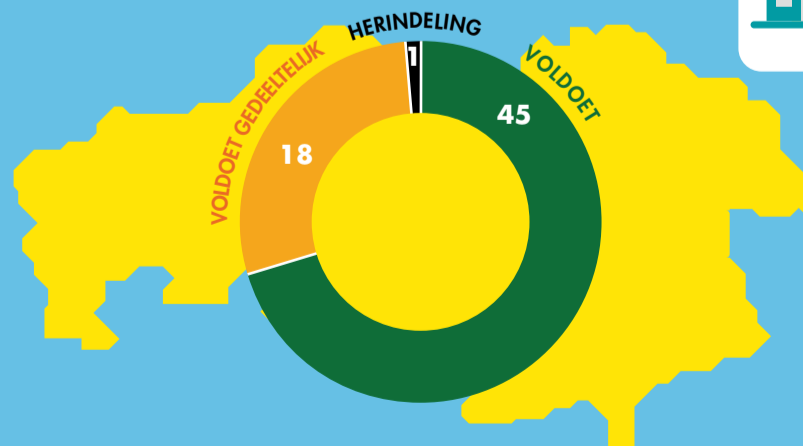
gemeentelijk toezicht emissies veehouderijen

In 2017 publiceerden we de resultaten van ons onderzoek naar het gemeentelijke toezicht op de emissies door veehouderijen. Daarbij onderzochten we onder meer dossiervorming, toezichtfrequentie en in hoeverre gemeenten adequaat toezicht hielden op naleving van de vergunningsvoorschriften bij veehouderijen. Bij meerdere gemeenten bleek dat nog belangrijke verbeteringen nodig zijn bij de uitvoering van toezicht en handhaving bij veehouderijen. Naar aanleiding van het onderzoek zijn gemeenten bezig met het oppakken van de verbeterpunten.

Ruimtelijke Ordening

beoordeling ruimtelijke plannen

In 2017 voldeden bij alle Brabantse gemeenten de bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies grotendeels of helemaal aan de Wet Ruimtelijke ordening. Een gemeente is niet beoordeeld in verband met herindeling.

SAMEN WERKEN AAN EEN STERK OPENBAAR BESTUUR

Informatie voor gemeenteraadsleden over interbestuurlijk toezicht, maart 2018

Provincie Noord-Brabant

Het doel van dit informatieblad is gemeenteraadsleden te informeren over de rol van het interbestuurlijk toezicht. Daarnaast willen wij u informeren over de controlerende rol die u als gemeenteraad heeft op het college van burgemeester en wethouders.

Rol provincie

De provincie houdt interbestuurlijk toezicht op de taakuitvoering door gemeenten. Dit toezicht wordt in beginsel gelegd bij de bestuurslaag die één niveau hoger ligt. Het interbestuurlijk toezicht houdt in dat wij met specialistische vakkennis beoordelen of gemeenten hun taken uitvoeren volgens de vigerende wet- en regelgeving. Dit toezicht noemen wij het verticaal toezicht en wordt uitgeoefend op de volgende zes gebieden: archief- en informatiebeheer, financieel toezicht, huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening.

Rol gemeenteraad

Een van de rollen van de gemeenteraad is de controlerende taak op het college van burgemeester en wethouders. De raad controleert immers of het college de taken goed uitvoert. Dit noemen we de horizontale controle. Als raad controleert u primair of het door u uitgezette beleid door het college op de juiste manier wordt uitgevoerd binnen de door u gestelde randvoorwaarden.

Verticaal toezicht en horizontale controle

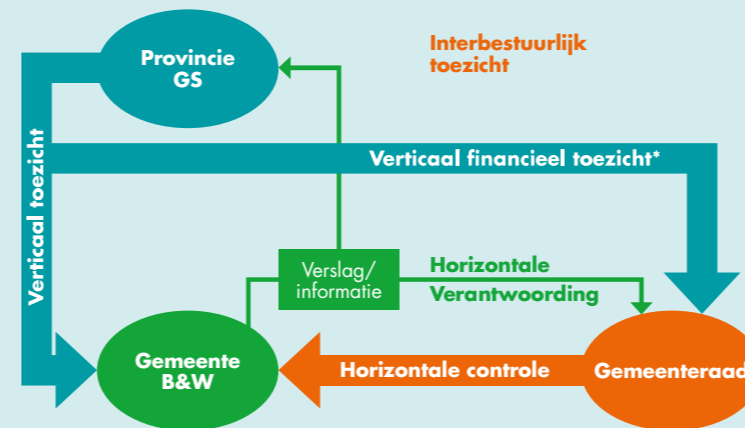
Er is een belangrijk verschil tussen het verticaal toezicht door de provincie en de horizontale controle door de raad. Waar de provincie slechts naar de wettelijke taakuitvoering door het college kijkt, is de controlerende rol van de raad breder. De raad heeft naast zijn controlerende rol ook een rol als volksvertegenwoordiging waarbij politieke overwegingen een rol spelen. Het interbestuurlijk toezicht daarentegen toetst aan de wetgeving, is specialistisch en is onafhankelijk van politieke overwegingen.

Elkaar versterken

Ondanks het onderscheid tussen de verantwoordelijkheden bestaat er een duidelijke samenhang tussen de controlerol van de raad en de toezichtrol van de provincie.

De bevindingen (en aanbevelingen) voortvloeiend uit ons interbestuurlijk toezicht sturen wij aan het college van burgemeester en wethouders met het verzoek de gemeenteraad in het kader van zijn controlerende rol te informeren. Daarna kunt u als gemeenteraadsleden hierover het gesprek met uw college van burgemeester en wethouders aangaan.

Met onze bevindingen en aanbevelingen willen wij eraan bijdragen dat u op basis van betrouwbare en begrijpelijke informatie weloverwogen uitspraken kunt doen over de taakuitvoering door uw gemeente. De raad kan dus bij de horizontale controle de bevindingen van het verticaal toezicht gebruiken. Op die manier kunnen we elkaar aanvullen en versterken.

* Bij het financieel toezicht delen wij onze bevindingen rechtstreeks aan de raad mee (met een afschrift aan het college van B&W), omdat de raad het orgaan is dat verantwoordelijk is voor het vaststellen van de gemeentebegroting en jaarrekening.

Controleren en ondersteunen

Wij willen niet alleen controleren en (waar nodig) interveniëren, maar we vinden het ook belangrijk om de gemeenten te ondersteunen bij het naleven van de wet- en regelgeving. Het interbestuurlijk toezicht in Brabant bestaat uit:

Systematisch toezicht

We controleren op de zes genoemde toezichtgebieden of de Brabantse gemeenten aan de wettelijke eisen voldoen. De uitkomsten delen wij met de gemeenten en publiceren wij in dashboards en overzichtskaartjes via brabant.nl/ibt. Zo kunt u als raadslid in één oogopslag zien hoe uw gemeente ervoor staat. Ter illustratie is onze werkwijze van het systematisch toezicht weergegeven in een factsheet (zie bijlage 1). Een voorbeeld van onze bovengenoemde dashboards vindt u in bijlage 2.

Thema-onderzoeken en 'reality checks'

Met thema-onderzoeken en 'reality checks' stellen wij vast of de informatie die we van een gemeente hebben ontvangen, overeenkomt met de werkelijkheid. De gemeente ontvangt een inspectierapport met eventuele verbeterpunten, dat ook met de gemeente wordt besproken. De onderwerpen van de thema-onderzoeken bepalen we veelal in overleg met vertegenwoordigers van de gemeenten.

Preventie en voorlichting

Met factsheets, handreikingen, voorlichtingsbijeenkomsten en onderzoeksrapporten ondersteunen wij de gemeenten bij de uitvoering van hun taken. Meer informatie vindt u op www.brabant.nl/ibt.

Meer informatie

Ons beleid is vastgelegd in een beleidsplan en in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Meer informatie over het interbestuurlijk toezicht op de Brabantse wijze vindt u op: www.brabant.nl/ibt

Bijlage 1: Interbestuurlijk toezicht

Samen werken aan een sterk openbaar bestuur

Provincie Noord-Brabant

Samen werken aan een sterk openbaar bestuur

Door toezicht te houden op gemeenten draagt de provincie bij aan een sterk openbaar bestuur en een bestendig en veilig Brabant voor ons allemaal. Interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak. We versterken het functioneren van lokale overheden en controleren of zij hun taken uitvoeren volgens de wet. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen en raden is het uitgangspunt.

Waar houden we toezicht op?

Archief- en informatiebeheer

Toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven zijn essentieel voor goed bestuur. Uiterlijk 15 juli informeert het college van B&W de gemeenteraad met een rapportage over het archief- en informatiebeheer. Uiterlijk 15 oktober informeren wij het college of het verslag voldoet aan de inhoudelijke eisen, gebaseerd op de voorschriften uit de Archiefwet. We toetsen of het college adequate verbeterpunten voorstelt bij door hen zelf geconstateerde tekortkomingen. Wij verzoeken het college de gemeenteraad te informeren.

Omgevingsrecht

Omgevingsrecht richt zich op het bewerkstelligen van een veilige en gezonde leefomgeving. Periodiek stelt het college van B&W een beleidsplan Handhaving vast. Jaarlijks stelt het college vóór 1 februari een Uitvoeringsprogramma handhaving vast en vóór 1 mei een evaluatieverslag. Uiterlijk 1 oktober informeren wij het college of de documenten inhoudelijk aan de eisen uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voldoen. Wij verzoeken het college de gemeenteraad te informeren.

Financieel toezicht

Financieel toezicht helpt bij het bevorderen van een gezonde financiële positie van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De jaarrekening en de begroting dienen respectievelijk vóór 15 juli en 15 november aan de provincie te worden toegezonden. We beoordelen of de verkregen informatie voldoet aan de wettelijk vastgestelde criteria. Wij sturen vóór 1 januari een brief waarin staat of er sprake is van repressief of preventief toezicht. Als de begroting uitgebreid onderzocht is, ontvangt de gemeente uiterlijk 1 maart een brief met opmerkingen. Wij delen onze bevindingen met de raad (met een afschrift aan het college van B&W), omdat uiteindelijk de raad verantwoordelijk is voor het vaststellen van begroting en jaarrekening.

Huisvesting vergunninghouders

Ieder half jaar stelt de rijksoverheid voor alle gemeenten vast hoeveel vergunninghouders zij moeten huisvesten. Tijdige realisatie is van belang voor het optimaal kunnen blijven benutten van de centrale opvangcentra. De provincie ziet erop toe dat gemeenten hun taakstelling naleven. Uiterlijk 1 maart en 1 augustus informeren wij het college van B&W over onze bevindingen. Wij verzoeken het college de gemeenteraad te informeren.

Ruimtelijke ordening

De overheid stelt plannen op om de ruimte te verdelen en gebieden aan te wijzen voor bepaalde bestemmingen. De Wet ruimtelijke ordening stelt dat gemeenten voor het hele grondgebied structuurvisies en actuele bestemmingsplannen (minder dan 10 jaar oud) moeten hebben vastgesteld. Met een tweejaarlijkse monitor houden wij toezicht op de stand van zaken. Wij informeren het college van B&W over de bevindingen. Wij verzoeken het college de gemeenteraad te informeren.

Monumentenzorg

Het toezicht op de monumentenzorg richt zich op de wijze waarop de gemeenten hun taken op het gebied van het beschermen en onderhouden van archeologie, cultuurhistorie en monumentenzorg uitvoeren. Als deze taken niet goed worden uitgevoerd, is het risico dat onroerend cultureel erfgoed verloren gaat. Een van de wettelijke eisen is dat gemeenten een commissie instellen die adviseert over omgevingsvergunningen. Wij monitoren of gemeenten een dergelijke commissie hebben ingesteld en altijd consulteert. Voor 1 mei vragen wij gemeenten ons te informeren over de stand van zaken. Uiterlijk 1 oktober informeren wij het college van B&W over de bevindingen. Wij verzoeken het college de gemeenteraad te informeren.

Contact

 Meer informatie vindt u op www.brabant.nl/ibt

 Met vragen kunt u terecht bij de afdeling Interbestuurlijk Toezicht via 073-6808201

 of via ibt@brabant.nl

Hoe werken wij?

Toezicht is meer dan alleen sanctionerend optreden en daarom passen we meerdere strategieën toe om naleving van wet- en regelgeving te bewerkstelligen. Dit betekent dat onze nalevingsstrategie een mix is van een preventiestrategie, gericht op spontane naleving van wet- en regelgeving, en een handhavingstrategie, die het traditionele toezicht en het sanctioneren van overtredingen omvat.

Preventie

Geven van voorlichting, beschrijven van best practices en benchmarking

Systematisch toezicht

Jaarlijks terugkerend toezicht waarin wij beoordelen of de organisatie voldoet aan de gestelde eisen. Een keer per jaar publiceren wij de uitkomsten van het systematisch toezicht in de vorm van kleurenkaartjes per toezichtgebied en dashboards per gemeente.

Thema-onderzoek

Onderzoek binnen een toezichtgebied hoe het bij meerdere organisaties staat met een specifiek onderwerp.

Realitycheck

Verdiepend onderzoek bij een organisatie, met als doel vaststellen of de informatie die wij op papier hebben gekregen overeenkomt met de werkelijkheid.

Signalen en klachten

Behandelen signalen en klachten over uitvoering door gemeenten van medebewindstaken.

Interventieproces interbestuurlijk toezicht

Sanctie

Er zijn verschillende aanleidingen voor het opstarten van een interventieproces. Het kan een gevolg zijn van de resultaten van het systematisch toezicht of een uitgevoerde reality check of thema-onderzoek. Maar ook berichten in de media of meldingen (klachten) van burgers of bedrijven kunnen voor ons een aanleiding zijn om het interventieproces op te starten.

Bijlage 2: Voorbeeld dashboard

Provincie Noord-Brabant

Interbestuurlijk toezicht

Score gemeente X 2018

Provincie Noord-Brabant

De provincie beoordeelt de taakuitvoering door de lokale overheden op een driepuntsschaal: voldoet niet – voldoet gedeeltelijk – voldoet. De boogjes in het overzicht hieronder geven de resultaten weer van gemeente X in 2017 en 2018 op de verschillende provinciale toezichtgebieden. Als de pijl naar het rode deel wijst, dan voldeed de gemeente niet aan de gestelde eisen op dat gebied. Wijst de pijl naar het oranje deel, dan werd er slechts gedeeltelijk voldaan aan de eisen. Als er volledig werd voldaan, dan wijst de pijl naar het groene deel van de boog.

Resultaat per toezichtgebied

